

PRESSMEDDELANDE nr 50/26

Luxemburg den 14 april 2026

Domstolens dom i mål C-590/23 | Pelham (Begreppet pastisch)

Domstolen klargör räckvidden av pastischundantaget i samband med sampling

Undantaget syftar till att säkerställa en skälig avvägning mellan upphovsrättsskyddet och skyddet för friheten för konsten

Inom ramen för den långvariga tvisten om användningen av ett fragment från ett musikstycke av den tyska gruppen Kraftwerk klargör domstolen räckvidden av pastischundantaget, som gör det möjligt att använda upphovsrättskyddade delar av ett verk utan föregående tillstånd från rättighetsinnehavarna.

Domstolen finner bland annat att undantaget i fråga omfattar skapelser som erinrar om ett eller flera befintliga verk – samtidigt som de uppvisar märkbara skillnader i förhållande till dessa verk – och som använder vissa av deras upphovsrättsligt skyddade delar, inbegripet genom sampling, i syfte att inleda en konstnärlig eller kreativ dialog med dessa verk som är igenkännbar som sådan. Denna dialog kan anta olika former, bland annat formen av en öppen stilistisk imitation av dessa verk, en hyllning av dem eller en humoristisk eller kritisk bearbetning av nämnda verk.

Den tyska musikgruppen Kraftwerk gav år 1977 ut ett fonogram som innehöll musikstycket *Metall auf Metall*.

Gruppens två grundare har väckt talan vid tyska domstolar mot de två kompositörerna av musikstycket *Nur mir* samt mot Pelham GmbH, framställaren av de fonogram på vilka musikstycket gavs ut år 1997 (och återigen år 2004). De¹ har gjort gällande att kompositörerna har gjort intrång i, bland annat, den till upphovsrätten närstående rättighet som de innehar i deras egenskap av fonogramframställare². Kompositörerna ska i elektronisk form ha kopierat ett ljudfragment (*sample*) på cirka två sekunder av en rytmsekvens ur musikstycket *Metall auf Metall* och ha fört in detta ljudfragment i form av på varandra följande upprepningar i musikstycket *Nur mir*.

I denna tvist, som pågått i över 20 år³, återstår det att avgöra frågan om denna sampling, sedan den 7 juni 2021, är tillåten såsom användning i "pastischsyfte". Vid denna tidpunkt trädde i Tyskland ett undantag från upphovsrätten och rättigheterna för fonogramframställare i kraft, vilket tillåter mångfaldigande, spridning och överföring till allmänheten av ett offentliggjort verk i karikatyr-, parodi- eller pastischsyfte.

Eftersom detta undantag har sitt ursprung i unionsrätten⁴, har Bundesgerichtshof begärt att domstolen ska klargöra räckvidden av begreppet pastisch.

Domstolen svarar att pastischundantaget⁵ omfattar skapelser som erinrar om ett eller flera befintliga verk – samtidigt som de uppvisar märkbara skillnader i förhållande till dessa verk – och som använder vissa av deras upphovsrättsligt skyddade delar, inbegripet genom sampling, i syfte att inleda en konstnärlig eller kreativ dialog med dessa verk som är igenkännbar som sådan⁶. Denna dialog kan anta olika former, bland annat formen av en öppen stilistisk imitation av dessa verk, en hyllning av dem eller en humoristisk eller kritisk bearbetning av nämnda verk.

För att det ska anses vara fråga om användning i "pastischsyfte", räcker det att karaktären av pastisch är igenkännbar för de personer som är förtrogna med det befintliga verk från vilket vissa delar lånats. Det är således inte nödvändigt att fastställa att användaren har haft för avsikt att använda verket i ett sådant syfte.

Domstolen konstaterar att denna tolkning av pastischundantaget säkerställer en skälig avvägning mellan skyddet för

friheten för konsten och skyddet för upphovsrätten, samt rättssäkerheten.

Det ankommer på Bundesgerichtshof att avgöra tvisten med beaktande av domstolens svar. I sitt beslut om hänskjutande har Bundesgerichtshof påpekat att det, enligt vad som fastställts i lägre instans⁷, i musikstycket *Nur mir* görs en konstnärlig bearbetning av den rytmsekvens som hämtats från musikstycket *Metall auf Metall*, i en annan musikgenre, samtidigt som den, trots sitt lägre tempo och rytmiska förskjutning, är igenkännbar som en anspelning på originalet.

PÅPEKANDE: Begäran om förhandsavgörande gör det möjligt för domstolarna i medlemsstaterna att, i ett mål som pågår vid dem, vända sig till EU-domstolen med frågor om tolkningen av unionsrätten eller om giltigheten av en unionsrättsakt. Domstolen avgör inte målet vid den nationella domstolen. Det är den nationella domstolen som ska avgöra målet i enlighet med EU-domstolens avgörande. Detta avgörande är på samma sätt bindande för de övriga nationella domstolar där en liknande fråga uppkommer.

Detta är en icke-officiell handling avsedd för massmedia och den är inte bindande för domstolen.

[Domen i fulltext och eventuellt en resumé av domen](#) publiceras på webbplatsen CURIA dagen för avkunnandet.

Kontaktperson för press: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Bilder från uppläsningen av domen finns tillgängliga på "[Europe by Satellite](#)" ☎ (+32) 2 2964106.

Håll dig uppdaterad!

¹ Eftersom den ena grundaren avled år 2020 är det rättsinnehavaren efter honom som sedan dess är part i tvisten.

² Vilka innehåller musikstycket *Metall auf Metall*.

³ I svar på en tidigare begäran om förhandsavgörande från Bundesgerichtshof (Federala högsta domstolen, Tyskland) i samma tvist har domstolen redan klargjort att sampling kan utgöra ett intrång i en fonogramframställares rättigheter när det sker utan dennes tillstånd. Om ett ljudfragment som har hämtats från ett fonogram används i en ändrad form som inte är igenkännbar vid lyssning, föreligger emellertid inte intrång i dessa rättigheter, även om ett sådant tillstånd inte har lämnats (se dom av den 29 juli 2019, Pelham m.fl., [C-476/17](#); se även pressmeddelande [nr 98/19](#)).

⁴ Artikel 5.3 k i Europaparlamentets och rådets [direktiv 2001/29/EG](#) av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället. (1) Enligt detta direktiv får medlemsstaterna föreskriva undantag eller inskränkningar i ensamrätten till mångfaldigande och överföring till allmänheten, bland annat vad gäller användning i karikatyr-, parodi- eller pastischsyfte.

⁵ Detta undantag återfinns i artikel 5.3 k i direktivet. Domstolen preciserar i detta sammanhang att detta undantag inte är en uppsamlingsbestämmelse (*Auffangtatbestand*) som omfattar alla former av kreativ användning av upphovsrättsligt skyddat material.

⁶ Under dessa omständigheter ska det påpekas att begreppet pastisch inte kan omfatta dolda imitationer av skyddade alster eller plagiat.

⁷ Det vill säga Oberlandesgericht Hamburg (Regionala överdomstolen i Hamburg).